

RIIGIKANTSELEI

Eesti avatud valitsemise partnerluse tegevuskava 2025–2029

Open
Government
Partnership

Sissejuhatus

Avatud valitsemise partnerlus (AVP) on rahvusvaheline algatus, mis edendab head riigivalitsemist. Avatud valitsemine tähendab, et võimu teostatakse ausalt, läbipaistvalt ja elanikega dialoogis.

Eesti liitus AVP-ga 2012. aastal. Praeguseks kuulub partnerlusse 74 riiki ja 150 omavalitsust. Eesti on alates 2021. aastast AVP juhtkomitee liige ning 2022. aastal oli Eesti ka ühe aasta AVP juhtiv kaaseesistuja, korraldades Tallinnas AVP tippkohtumise. Praegu juhib Eesti AVP kriteeriumide ja standardite alakomiteed.

AVP tegevusi viiakse ellu kahe- või nelja-aastaste tegevuskavadega ning vastutavate organisatsioonide eelarvest. Käesolev on Eesti seitsmes tegevuskava, mille elluviimine on alanud 2025. aastal ning mis kehtib kuni 2029. aasta lõpuni. AVP tegevusi koordineerib avatud riigivalitsemise arengukomisjon (ARVAK), mida juhib riigisekretär ning kuhu kuuluvad ministriumide ja valitsusväliste organisatsioonide esindajad. Tegevuskava toetab „Eesti 2035“ eesmärke, eelkõige sihti, et Eesti oleks uuendusmeelne, usaldusväärne ja inimesekeskne riik. Ennekõike põimuvad „Eesti 2035“ ja avatud valitsemise eesmärgid, et meil oleksid kvaliteetsed ja uuenduslikud avalikud teenused; et võimu teostataks avalikes huvides ausalt ja arusaadavalt ning poliitikat kujundataks koosloomes.

Tegevuskava fookuses on tegevused, mida viiakse ellu riigiasutuste ja valitsusväliste partnerite koostöös. Need tegevused on koondatud avalikule ideekorjele esitatud ettepanekutest, ministriumide algatustest ja kaasamiseminaride aruteludest¹. Tegevuskava koostamist ja elluviimist koordineerib Riigikantselei.

Eesti seitsmenda tegevuskava nn lipuprojektideks peame:

- **riigi koosloome keskkonda:** luuakse keskkond, mis katab kogu õigusakti eelnõu elutsükli. See annab poliitikakujundajatele võimaluse ühes kohas nii luua ja menetleda Eesti õigusaktide eelnõusid kui ka korraldada Euroopa Liidu algatuste riigisisest menetlust;
- **koosloome- ja kommunikatsioonitoe programmi** ühiskondlikult olulistele valitsuse tegevusprogrammis sisalduvatele algatustele ja eelnõudele, mis aitab kujundada seeläbi paremaid lahendusi.

¹ Täpsem info tegevuskava koostamise kohta Riigikantselei veebilehel.

Eesti senine roll avatud valitsemise partnerluses

Eesti kuues varasemas avatud valitsemise partnerluse tegevuskavas on olnud kokku 64 tegevust². Varasemate nn lipuprojektidena võib esile tuua:

- **[rahvaalgatus.ee platvormi](https://rahvaalgatus.ee)**, kus igaüks saab tõstatada ühiskondliku probleemi või küsimuse, pidada selle üle avalikku arutelu või algatada kollektiivse pöördumise Riigikogule või kohalikule omavalitsusele;
- **[minuomavalitsus.ee veebilehe](https://minuomavalitsus.ee)**, kust leiab sadade kriteeriumide kaudu süstematiseeritud ülevaate kohalike omavalitsuste teenuste olukorrast;
- **[riigiraha.fin.ee veebilehe](https://riigiraha.fin.ee)**, mis annab ülevaate valitsussektori raamatupidamise andmetest, ning **mtyraha.heakodanik.ee**, kust saab infot keskvalitsuse asutustelt vabäuhendustele tehtud väljamaksete kohta.

Viimases tegevuskavas 2022–2024 viidi ellu viis, suures osas täidetud tegevust³. Praegusesse kantakse üle kaks projekti:

- riigi koosloome keskkond (vt selgitus lipuprojektide plokis);
- andmepõhine otsustamine: arendatakse lahendusi, mis toetavad avalikke otsuseid andmete abil.

² Kõik Eesti senised AVP tegevuskavad, nende aruanded ja sõltumatu hindamismehhanismi (edaspidi *IRM* ehk *independent reporting mechanism*) hinnangud on avaldatud [Riigikantselei veebilehel](#).

³ Eesti avatud valitsemise partnerluse tegevuskava 2022–2024 aruanne.

Tegevuskava

Tegevuskava koostamise protsess on esitatud lisas 1. Kõikide tegevuste ja nende etappide kokkuvõte on esitatud lisas 2.

Tegevuskava keskendub kahele peamisele suunale. Esiteks arendame oskusi, mis aitavad avalikul sektoril tegutseda avatumalt, teha koostööd ning kaasata inimesi ja huvirühmi. Teiseks loome taristu, mis toetab andmepõhist otsustamist, läbipaistvust ning kvaliteetseid ja kasutusmugavaid teenuseid. Nende abil liigume sammhaaval avatud, usaldusväärse ja inimesekeskse riigi poole.

Tabel 1.

Eesti avatud valitsemise partnerluse tegevuskava 2026–2029 ülevaade.

Tegevus	Lühikirjeldus
Lubadus 1: Arendame avatud valitsemiseks vajalikke oskusi	
1.1. Kasvatame poliitikakujundajate koostöö- ja kaasamisoskusi	Suurendame koosloome arengukiirendi mõju, et valitsuse tegevusprogrammi olulistel teemadel tekiks sisukas ühiskondlik arutelu, ning samal ajal arendame juhtide kaasamis- ja koostööoskusi.
1.2. Suurendame avatud riigivalitsemise arengukomisjoni rolli avatud valitsemise edendamiseks	Kujundame ARVAK-ust sisulise ja laiapõhjalise koostööplatvormi, mis toetab AVP eesmärkide elluviimist, osaledes nii tegevuskavade koostamises, elluviimises kui ka seiramises. Komisjon toimib muu hulgas innovatsiooni- ja katsetusplatvormina, kus valideeritakse ning levitatakse avaliku sektori uuenduslikke lahendusi.
Lubadus 2: Loome avatud valitsemiseks vajaliku taristu	
2.1. Kasutame andmeid ja uusi tehnoloogiaid otsustamiseks	Arendame otsustustoe, digiplatvormide riskianalüüsi ja koosloome keskkonna prototüüpe, kus erilise tähelepanu all on andmete turvaline kasutamine ja privaatsuse tagamine.
2.2. Suurendame avalike otsuste tegemise läbipaistvust	Viime avatud valitsemise teekaardile tuginedes ellu tegevusi, mis suurendavad poliitikakujundamise ja otsuste tegemise protsessi nähtavust avalikkusele ning parandavad info kättesaadavust huvirühmadele.
2.3. Parandame avalike digiteenuste kvaliteeti ning arendame GovTech ökosüsteemi	Arendame juhendile „Digiteenuse omaniku ja pakkuja valik“ tuginevat raamistikku, mille abil saame otsustada teenuste delegeerimise üle erasektorile, luua vajalikud tugimehhanismid ning kasvatada GovTech ökosüsteemi koos innovatsiooni toetavate hangete ja varajase koostööga ettevõtjatega.
2.4. Vähendame bürokraatiat koostöös erasektoriga	Viime ellu ettevõtjate tehtud ning majanduskasvu ja efektiivsuse nõukojas läbi arutatud ettepanekud nõuete ja bürokraatia vähendamiseks. Teeme analüüse ja seiret, et toetada sisukaid valitsusotsuseid ja tagada läbipaistev mõjuhindamine. Muudame aruandluse täielikult andmepõhiseks, nii et ettevõtja esitab andmed vaid korra ja riik korraldab nende edasise vahetuse.

Tegevus 1.1. Kasvatame poliitikakujundajate koostöö- ja kaasamisoskusi

Suurendame koosloome arengukiirendi mõju, et valitsuse tegevusprogrammi olulistel teemadel tekiks sisukas ühiskondlik arutelu, ning samal ajal arendame juhtide kaasamis- ja koostööoskusi.

Vastutaja: Riigikantselei

Kaasvastutajad: Valitsusasutused
ARVAK-u liikmed (Rahandusministeerium, Justiits- ja Digiministeerium, Siseministeerium, Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium)

Vabaihendused
ARVAK-u liikmed (E-riigi Akadeemia, Eesti Koostöö Kogu, Vabaihenduste Liit), SA Mõttekoda Praxis

Teised (parlament, erasektor jms)
Eesti Linnade ja Valdade Liit, Tallinna Tehnikaülikool, Demos Helsinki, Akkadian OÜ, Põhjamaade Ministrite Nõukogu esindus Eestis

Probleem

OECD uuringu⁴ järgi usub vaid 17% Eesti elanikest, et neil on võimalus poliitika kujundamises kaasa rääkida. 20% leiab, et inimeste tagasisidet ka tegelikult arvestatakse. Kiirete reformide ajastul on aga oluline, et ministeeriumid oskaksid piiratud ajaga algatusi ette valmistada nii, et need oleksid piisavalt kaasavad ja ühiskonnas laialt aktsepteeritud.

Avatud valitsemine ja kaasamine sõltuvad eelkõige ametnike teadmistest, oskustest ja valmisolekust teha koostööd inimestega. 2025. aasta juhtimiskvaliteedi uuring⁵ näitab, et Eesti avaliku teenistuse juhtimiskultuur on hea, kuid samas on ruumi kaasata sidusrühmi senisest veelgi enam otsuste ja tegevusplaanide ettevalmistamiseks. Laiemalt kaasatakse poliitikakujundamisse peamiselt vabaihendusi, kuid enamik inimesi ei kuulu ühtegi organisatsiooni. Seetõttu jääb suur osa arvamustest otsustajateni jõudmata. Küsitlused annavad küll ülevaate avalikkuse hoiakutest, kuid ei loo võimalust põhjalikuks aruteluks.

Probleemi põhjused

Probleem on selles, et ministeeriumid kasutavad kaasamise meetodeid vähe. Hästi korraldatud kaasamine võtab aega, kuid puudub praktika ja kogemus, kuidas seda kiire tempoga teha. Ka avatud valitsemise teekart rõhutab, et koostööks vajalikku aega, tegevusi ja kulusid ei arvestata piisavalt. Kiired otsustustsüklid, napp kaasamisvõimekus ja vähene läbipaistvus jätavad inimestele mulje, et nende osalus ei ole päriselt oluline. See omakorda vähendab usaldust poliitilise süsteemi vastu.

Riigikantselei tegi 2020. aastal intervjuud inimestega, kes tavaliselt ei osale kaasamisüritustel. Intervjuudest selgus, et mitteaktiivsuse põhjusteks on näiteks see, et ei peeta end poliitiliselt aktiivseks inimeseks, kuigi iga päev hoitakse poliitikas toimuval silma peal ning sageli arutatakse neid teemasid ka pere ja tuttavatega, ning et ei tunta, et nende panusest midagi sõltub.

Mida on seni tehtud?

2023. aastal valmis avatud valitsemise teekart, mis andis suuna kaasava otsustamise ja koostööviiside parandamiseks. 2024. aastal käivitati koosloome arengukiirendi, mis toetas viie ministeeriumi kaheksat algatust, et neid targemini koosloomes ellu viia. 2023. aasta lõpus uuendati tippjuhtide kompetentsimudelit, et suurendada valmisolekut innovatsiooni ja uute lähenemiste kasutamiseks. Arendamist vajavad aga eelkõige kesk- ja tippjuhtide koostööoskused. Teemaga haakub ka kavandatav avaliku teenistuse seaduse muudatus, mis kavandatud kujul jõustudes toob kaasa keskastmejuhtide ametikohtade tähtsajalisuse ja rotatsiooni.

2022. aasta novembris toimus Riigikantselei eestvedamisel „Eesti 2035“ arvamusrännak, et koguda Eesti elanikelt ideid ja ettepanekuid „Eesti 2035“ tegevuskava täiendamiseks. Selle raames peeti ligi 140 arutelu Eesti eri paigus. 2024. aasta kevadel kasutati Arvamusrännaku formaati kliimaseaduse ja rohereformi jaoks ettepanekute kogumiseks. Arvamusrännaku metoodika koos juhendmaterjalidega on avaldatud [Arvamusrännaku veebiarhiivis](#).

Lahendus

Arendame edasi eelmise tegevuskava raames loodud koosloome arengukiirendit, millest saab koosloome- ja kommunikatsioonitugi valitsuse jaoks oluliste ja ühiskonda puudutavate ministeeriumide algatuste ning eelnõude ettevalmistamiseks. Kiirendisse valitakse projektid valitsuse tööplaanil alusel. Kiirendi aitab koguda kiirelt tagasisidet ja ettepanekuid ning kujundada seeläbi paremaid lahendusi.

Loome juhtidele tingimused kaasamis- ja koostööoskuste arendamiseks. Arendame keskastmejuhtidele mõeldud koolitusprogrammi, mis tugineb e-õppele ja sisekoolitajatele, tippjuhtide puhul toimub arendamine Spinnakeri arenguprogrammi kaudu. See täiendab seniseid pingutusi innovatsiooni toetamisel ja lähtub kehtivatest kompetentsimudelitest.

Kolmandaks katsetame uuenduslikke, erinevaid ühiskonnarühmi kaasavaid osalusvorme, näiteks rahvakogusid vmt, luues aruteludele selge väljundi otsuste tegemise protsessi. Töö selleks algas juulis 2025, kui Riigikantselei taotles Andmekaitse Inspeksioonilt kooskõlastust isikuandmete kasutamiseks teadusuuringus mini-avalikkuse meetodi laialdasemaks kasutamiseks poliitikakujundamises. Tulemuseks on korduvkasutatav ja tõenduspõhine aruteluraamistik, mis suurendab inimeste osalust, vähendab poliitika lõhestavust ja annab valitsusele parema sisendi otsuste tegemiseks.

Soovitud tulemus

- Koosloome- ja kommunikatsioonitoe programmiga muudame ametnike hoiakuid kaasamise ja koostöö suhtes ning parandame programmis osalevate ametnike oskusi selles.
- Tipp- ja keskastmejuhtide värbamisel avatud valitsemise väärtustele suurema tähelepanu pööramise ja nende koolitamisel sellele suurema tähelepanu osutamisega tagame, et kaasamise „tellimus“ tuleb juhtkonnast ning seda hinnatakse.
- Loodud ja katsetatud osalusvorm, mille tulemusi kasutatakse otsuste tegemisel, koos kirjeldatud ja avaldatud metoodikaga.

Lubadus 1: Arendame avatud valitsemiseks vajalikke oskusi

Juuli 2025 –
detsember 2029

Tegevus 1.1. Kasvatame poliitikakujundajate koostöö- ja kaasamisoskusi

Suurendame koosloome arengukiirendi mõju, et valitsuse tegevusprogrammi olulistel teemadel tekiks sisukas ühiskondlik arutelu, ning samal ajal arendame juhtide kaasamis- ja koostööoskusi.

Vastutaja: Riigikantselei

Kaasvastutajad: Valitsusasutused
ARVAK-u liikmed (Rahandusministeerium, Justiits- ja Digiministeerium, Siseministeerium, Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium)

Vabaihendused
ARVAK-u liikmed (E-riigi Akadeemia, Eesti Koostöö Kogu, Vabaihenduste Liit), SA Mõttekoda Praxis

Teised (parlament, erasektor jms)
Eesti Linnade ja Valdade Liit, Tallinna Tehnikaülikool, Demos Helsinki, Akkadian OÜ, Põhjamaade Ministrite Nõukogu esindus Eestis

Kuidas aitab tegevus suurendada

läbipaistvust

Koosloome- ja kommunikatsioonitoe programm suurendab läbipaistvust, pakkudes toetust ühiskondlikult oluliste algatuste ja eelnõude avatuks selgitamiseks ning inimestele mõeldud arusaadava info levitamiseks. See loob paremad võimalused, et inimesed mõistaksid poliitika sisu, põhjendusi ja eesmärke. Avatud valitsemise väärtuste arvestamine muutuste elluviimisel aitab kujundada ametnikkonda, kes väärtustab selget ja ausat suhtlust avalikkusega, edendades seeläbi läbipaistvat valitsemisstiili kogu organisatsioonis.

vastutavust

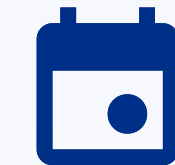
Regulaarne tugi algatustele koos selgete kommunikatsioonieesmärkide ja tagasisidemehhanismidega aitab inimestel jälgida, kuidas poliitika ja algatused arenevad ning milline on nende tegelik elluviimise seis. See loob eeldused läbipaistvaks seireks ja hindamiseks, kus on võimalik võrrelda lubadusi ja tulemusi. Metoodika ja saadud õppetundide avalikustamine loob standardid ja ootused sarnaste osalusprotsesside läbiviimiseks ka tulevikus, tugevdades avaliku sektori usaldusväarsust ning vastutavust oma tegevuste ja otsuste eest. Kui muutuste elluviimisel avalikus sektoris pööratakse tähelepanu ka vastutavusele ja avalikkusele aruandmise oskusele, tekivad avalikus sektoris tugevamad juhtimiskultuuri alused, mis toetavad strateegilist vastutust ja inimeste ootustele vastamist.

inimeste kaasamist ja koosloomet

Koosloome- ja kommunikatsioonitoe programm on suunatud just sellistele algatustele, mille puhul huvirühmade osalemine on sisuline ja vajalik. Programm loob raamistiku, kus inimeste kaasamine on planeeritud, toetatud ja järjepidev. Luuakse ja viiakse läbi osalusformaate, mis innustab osalema inimesi, kes tavapärastel otsustusprotsessides ei osale. See suurendab eeldatavasti pikas plaanis ühiskondlikult aktiivsete inimeste osakaalu. See tugevdab usaldust ja annab osalejatele arusaama, et nende panusel on mõju. Lisaks aitab muutuste elluviimisel väärtuspõhine lähenemine kindlustada, et avaliku sektori juhid soodustavad dialoogi, kuulamist ja koosloomelist juhtimist, mis on kaasava valitsemise keskne alus.

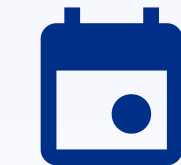
Lubadus 1: Arendame avatud valitsemiseks vajalikke oskusi

Juuli 2025 –
detsember 2029

Tegevus 1.1. Kasvatame poliitikakujundajate koostöö- ja kaasamisoskusi

Tegevuse etapp	Oodatud tulemus	Kavandatud tähtaeg	Vastutaja	Kaasvastutajad
Koosloome- ja kommunikatsioonitoe programm ühiskondlikult oluliste algatuste ja eelnõude toetamiseks	Programm on välja töötatud	01.2026	Riigikantselei	Valitsusasutused: Rahandusministeerium, Justiits- ja Digiministeerium, Siseministeerium, Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium Vabaühendused: E-riigi Akadeemia, Eesti Koostöö Kogu, Vabaühenduste Liit Teised: Eesti Linnade ja Valdade Liit
	Igal aastal on keskmiselt neli valitsuse tegevusprogrammi tegevust toetatud	12.2029		
Tippjuhtide koostöö- ja kommunikatsioonioskuste arendamine	¾ tippjuhtidest on osalenud arenguprogrammis Spinnaker	12.2026	Riigikantselei	Valitsusasutused: - Vabaühendused: - Teised: Tallinna Tehnikaülikool, Demos Helsinki, Akkadian OÜ
Kiirkonsultatsiooni mudeli väljatöötamine teadlastega lühiformaadis koostöök, mudeli katsetamine ja rakendamine	Mudel on välja töötatud	06.2027	Majandus- ja Kommunikatsiooni- ministeerium	Valitsusasutused: - Vabaühendused: - Teised: Ülikoolid
Avaliku teenistuse keskastmejuhtide koolitusprogrammi katsetamine ja järkjärguline laiendamine	E-õppele ja sisekoolitajatele tugineva koolitusprogrammi katsetamine ja kokkuvõtted õppetundidest	06.2026	Rahandus- ministeerium	Valitsusasutused: Riigikantselei Vabaühendused: - Teised: -
	Programmi täiendamine ja järkjärguline laiendamine	12.2028		
Aruteluformaadi väljatöötamine, katsetamine ja juurutamine	Metoodika on välja töötatud	06.2026	Riigikantselei	Valitsusasutused: Rahandusministeerium Vabaühendused: Vabaühenduste Liit, Mõttekoda Praxis Teised: Põhjamaade Ministrite Nõukogu esindus Eestis
	Aruteluformaat on üle Eesti läbi viidud	12.2026		
Heade kaasamis- ja koosloometavade ning -meetodite kirjeldamine tööriistakastis (koosloome ranitsas)	Avaldatud vähemalt kaheksa metoodika kirjeldust koos näidetega	12.2029	Riigikantselei	Valitsusasutused: Ministeeriumid Vabaühendused: Vabaühenduste Liit Teised: -

Tegevus 1.2. Suurendame avatud riigivalitsemise arengukomisjoni rolli avatud valitsemise edendamiseks

Kujundame ARVAK-ust sisulise ja laiapõhjalise koostööplatvormi, mis toetab AVP eesmärkide elluviimist, osaledes nii tegevuskavade koostamises, elluviimises kui ka seiramises. Komisjon toimib muu hulgas innovatsiooni- ja katsetusplatvormina, kus valideeritakse ning levitatakse avaliku sektori uuenduslikke lahendusi.

Vastutaja: Riigikantselei

Kaasvastutajad: Valitsusasutused
Ministeeriumid

Vabaihendused
Ajakirjanikud

Teised (parlament, erasektor jms)
Ülikoolid

Probleem

Avatud riigivalitsemise arengukomisjon (ARVAK) on kujunenud oluliseks foorumiks avatud valitsemise partnerluse tegevuskava koostamise ja elluviimise toetamisel. Muutunud ajad ja ühiskonna ootused avaliku sektori suhtes eeldavad aga uusi tööviise ja laiemat kaasatust. Praegune komisjoni toimimismudel ei võimalda maksimaalselt ära kasutada erinevate osaliste teadmisi ja kogemusi.

Probleemi põhjused

Komisjoni senine töö on keskendunud peamiselt tegevuskava koordineerimisele ja aruandlusele, jättes tagaplaanile uuenduslike ideede katsetamise. Koosseis ei peegelda veel piisavalt erinevate ühiskonnarühmade – kodanikuühiskonna, teadlaste, ettevõtjate ja ajakirjanike – panust, mis on vajalik avatud valitsemise põhimõtete rakendamiseks. Puudub süsteemne lähenemine uute lahenduste valideerimisele ning uute osaliste kaasamine ei ole olnud piisavalt järjepidev. Ka komisjoni rolli nähtavus avalikus arutelus on olnud piiratud, mis on vähendanud selle mõju ja kaalu.

Mida on seni tehtud?

ARVAK moodustati riigisekretäri käskkirjaga praegusel kujul 2019. aastal, kui ühendati struktuurifondide perioodi 2014–2020 haldusvõimekuse meetme valdkondlik komisjon ning AVP tegevuskava koordineeriv kogu. 2024. aasta kevadel on ARVAK-u ülesanneteks pandud riigisekretärile ettepanekute tegemine 2021–2027 tehnilisest abist kaasamis- ja koosloome arendustegevuste elluviimiseks ning nende aruannete hindamine. Riigikantseleile kui komisjoni eestvedajale ja koordineerijale on oluline püsiva koostööformaadi olemasolu avatud valitsemise, sh kaasamise ja koosloome edendamiseks. Vastav kohustus tuleneb ka AVP miinimumstandarditest, mis näevad ette valitsusasutuste ja partnerorganisatsioonide koostöökoogu regulaarse kohtumise. ARVAK-u rolli kasvatamist on oluliseks pidanud ka kodanikuühiskond.

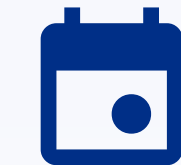
Lahendus

Reformi eesmärk on suurendada komisjoni mõju avatud valitsemise arendamisel ja elluviimisel Eestis. Riigikantselei eestvedamisel kujundatakse ARVAK ümber kaasavaks ja uuenduslikuks koostööplatvormiks. Komisjoni kaasatakse laiapõhjaliselt kodanikuühiskonna, teaduse, äri sektori, ajakirjanduse ja riigi esindajad, tagades tasakaalustatud ja sisulise arutelu, hoides samas komisjoni koosseisu arutelu pidamiseks optimaalsena. Samuti pööratakse tähelepanu töö tulemuste laiemale tutvustamisele, et tugevdada avatud valitsemise põhimõtete rakendamist Eestis. Pakutav lahendus võtab arvesse AVP sõltumatu hindamismehhanismi soovitusi kaasata uusi huvirühmi avatud valitsemise edendamisele ning anda taolise koostööformaadi juhtimises senisest suurem roll kodanikuühiskonna esindaja(te)le. Samuti kaalutakse rakendamisel valitsusvälis(t)ele partneri(te)le kaasjuhtimise rolli andmist.

Soovitud tulemus

- ARVAK-ust kujuneb sisuline ja laiapõhjaline koostöökoogu, mis toetab avatud valitsemise partnerluse eesmärkide elluviimist, osaledes nii tegevuskavade koostamises, elluviimises kui ka seiramises. Komisjon toimib innovatsiooni- ja katsetusplatvormina, kus valideeritakse ning levitatakse avaliku sektori uuenduslikke lahendusi.
- Innovatsiooni ja osaluse toetajana soodustab ARVAK uute osalusmehhanismide ja koostöömodelite katsetamist, mis tugevdavad riigi ja kodanikuühiskonna vahelist dialoogi.

Tegevus 1.2. Suurendame avatud riigivalitsemise arengukomisjoni rolli avatud valitsemise edendamiseks

Kujundame ARVAK-ust sisulise ja laiapõhjalise koostööplatvormi, mis toetab AVP eesmärkide elluviimist, osaledes nii tegevuskavade koostamises, elluviimises kui ka seiramises. Komisjon toimib muu hulgas innovatsiooni- ja katsetusplatvormina, kus valideeritakse ning levitatakse avaliku sektori uuenduslikke lahendusi.

Vastutaja: Riigikantselei

Kaasvastutajad: Valitsusasutused
Ministeeriumid

Vabaihendused
Ajakirjanikud

Teised (parlament, erasektor jms)
Ülikoolid

Kuidas aitab tegevus suurendada

läbipaistvust

ARVAK-u töö ümberkujundamine suurendab läbipaistvust, kuna komisjon hakkab senisest aktiivsemalt tutvustama oma tegevusi ja tulemusi, tuues uuenduslikud ideed ja lahendused avalikkuse ette ning võimaldades inimestel jälgida arutelude ja katsetuste mõju poliitikakujundamisele.

inimeste kaasamist ja koosloomet

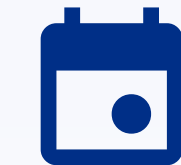
Komisjoni laiendatud koosseis, kuhu kaasatakse kodanikuühiskonna, teaduse, ettevõtluse ja meedia esindajad, toetab sisulist ja tasakaalustatud kaasamist ning loob koostööplatvormi, kus erinevad osalised saavad ühiselt kujundada ja katsetada uusi avaliku sektori lahendusi.

vastutavust

Tugevama rolli andmine ARVAK-ule kui innovatsiooni- ja katsetusplatvormile koos selgema ülesandepüstitusega loob mehhanismid, mille kaudu saab hinnata komisjoni ja selle liikmete panust avatud valitsemise eesmärkide saavutamisse, suurendades seeläbi ka institutsionaalset vastutust.

Lubadus 1: Arendame avatud valitsemiseks vajalikke oskusi

Jaanuar 2026 –
detsember 2029

Tegevus 1.2. Suurendame avatud riigivalitsemise arengukomisjoni rolli avatud valitsemise edendamiseks

Tegevuse etapp	Oodatud tulemus	Kavandatud tähtaeg	Vastutaja	Kaasvastutajad
ARVAK-u koosseis ja töökord on uuendatud	Riigisekretäri käskkirja muudatused	02.2026	Riigikantselei	Valitsusasutused: Ministeeriumid Vabaühendused: Ajakirjanikud Teised: Ülikoolid
ARVAK on uues koosseisus tööd alustanud	Toimunud on vähemalt üks kohtumine ARVAK kohtub vähemalt kaks korda aastas	06.2026 12.2029	Riigikantselei	Valitsusasutused: Ministeeriumid Vabaühendused: Ajakirjanikud Teised: Ülikoolid
Uuendatud koosseisuga ARVAK on osalenud AVP tegevuskava uuendamises	AVP koosloomestandarditele vastav tegevuskava uuendamise protsess	09.2027	Riigikantselei	Valitsusasutused: Ministeeriumid Vabaühendused: Ajakirjanikud Teised: Ülikoolid

Tegevus 2.1. Kasutame andmeid ja uusi tehnoloogiaid otsustamiseks

Arendame otsustustoe, digiplatvormide riskianalüüsi ja koosloome keskkonna prototüüpe, kus erilise tähelepanu all on andmete turvaline kasutamine ja privaatsuse tagamine.

Vastutajad: Riigikantselei ning Justiits- ja Digiministeerium

Kaasvastutajad: Valitsusasutused
Ministeeriumid, Eesti Keele
Instituut, Tarbijakaitse ja
Tehnilise Järelevalve Amet,
Politsei- ja Piirivalveamet

Vabauhendused
Open Knowledge Estonia,
Vabauhenduste Liit, Eesti
Koostöö Kogu, E-riigi Akadeemia

Teised (parlament, erasektor jms)
Eesti Meediaettevõtete Liit, Tartu
Ülikool, Tallinna Tehnikaülikool jt

Probleem

Avalikus sektoris vajavad arendamist tööriistad ja privaatsustehnoloogiad, mis võimaldaksid poliitika kujundajatel, erasektoril, inimestel ja vabauhendustel otsuseid andmepõhiselt analüüsida. Praegu on väljakutseks paindumatu reeglid, olemasolevate andmete kättesaadavus ja formaat ning julgeolekuolukorrast tingitud andmete kättesaadavuse piiramine, mis takistab nende kasutamist poliitikakujundamises ja teenuste pakkumises. Andmed võimaldavad automatiseerida ning suunata ressursse sinna, kus neid enim vajatakse.

Avaliku sektori teenuste arendamine ilma usaldusväärsete ja kättesaadavate andmeteta ei ole võimalik. Hetkel on paljud riigi infosüsteemides olevad andmed lünklikud, defineerimata ja raskesti kasutatavad, mis tähendab, et poliitikakujundajad tellivad kalleid ja aeganõudvaid uuringuid küsimuste kohta, millele võiks andmete baasil vastata minutitega. Andmete killustatus ja riskisutuse puudumine piiravad võimalusi ühendada eri valdkondade, näiteks hariduse, tervishoiu ja sotsiaalhoolekande teenuseid. Ilma usaldusväärse andmepõhise otsustamiseta riskib riik ressursside ebaefektiivse jaotamisega, mis vähendab nii avaliku sektori tõhusust kui ka inimeste rahulolu teenustega.

Probleemi põhjused

Tänapäeval on riigi infosüsteemides olevad andmed sageli lünklikud ja defineerimata, nende kasutus eeldab käsitööd ja andmeid ei saa piisavalt kiiresti ega paindlikult kasutada poliitika tegemiseks. Puuduvad paindlikud andmekaitse ja -jagamise reeglid, mis võimaldaksid andmeid turvaliselt, kuid tõhusalt väärindada. Erinevad asutused hoiavad oma andmeid eraldi, mistõttu vajavad analüüsid sageli käsitööd ja dubleerimist. Andmete haldamise ja taaskasutuse protsessid on fragmentaarsed ning puudub piisav kultuuriline valmisolek ja ühiskondlik kokkulepe, milleks ja millistel tingimustel andmeid kasutada. Seetõttu jääb andmete potentsiaal poliitikakujunduses ja teenuste arendamises suurel määral kasutamata.

Mida on seni tehtud?

Eestis on viimastel aastatel astunud olulisi samme andmete parema kättesaadavuse ja kasutamise suunas. Avaandmete portaali koondab üle 5600 andmestiku ning on viimase kolme aastaga täienenud ligi 4800 uue andmestikuga, lisaks on loodud töövahendeid, nagu RIHAKE, mis aitab andmeid paremini hallata. Eelmise tegevuskava raames loodi ka targa tekstiotsingu esimene prototüüp, mille arendamist jätkatakse, et jõuda keerukama ja keelemudeleid kasutava lahenduseni. Lisaks on arendatud koosloome keskkonda, mis juba võimaldab jälgida eelnõude menetluskäiku ja kommenteerida avalikul koostööringil olevaid algatusi. Samuti on väärinfo ohule vastamiseks seatud prioriteediks sidusama ja läbipaistvama digiriigi arendamine ning korruptsiooniriskide tuvastamise võimekuse kasvatamine.

Lahendus

Soovitud tulemus

Arendatakse otsustustoe, digiplatvormide riskianalüüsi ja koosloome keskkonna prototüüpe, kus erilise tähelepanu all on andmete turvaline kasutamine ja privaatsuse tagamine. Kõiki arendusi toetavad ühiskondlikud arutelud andmeinnovatsiooni ja privaatsuse teemal, et kujundada selged reeglid ning luua teenuseid, mis säästavad inimeste ja ettevõtete aega, on ekspordipotentsiaaliga ning usaldusväärsed.

- Eesti avaandmete kättesaadavus ja teisesesse kasutusse andmine on kasvanud – andmete teabevärvas on leitavad vähemalt 10 000 andmestikku, keeleandmetike kogumaht on vähemalt 15 miljardit sõna ning nende baasil on järeltreenitud eesti keele ja kultuuriga arvestav suur keelemudel, loodud andmeruumide pikaajaline plaan ning alustatud selle elluviimist, riigisisest on testitud esimesed andmeruumid, õigusruumis on tehtud vajalikud muudatused.
- Andmete korrastamine ja riskisutus võimaldavad arendada kasutajakeskseid ja kulutõhusaid teenuseid, vähendades bürokraatiat.
- Kujuneb tugev andmeinnovatsiooni raamistik ja ühiskondlik kokkulepe, mis toetab nii inimeste usaldust kui ka Eesti rahvusvahelist konkurentsivõimet.
- Kasutamaks ära digiteenuste määrusest tulenevaid võimalusi, panustab riik akadeemilise võimekuse arendamisse eesmärgiga senisest paremini analüüsida mõjutustegevust, millel võib olla negatiivne mõju valimisprotsessidele ja avalikule julgeolekule.
- Koosloome keskkonnas on võimalik läbi viia erinevate aktide eelnõude menetlus kuni Vabariigi Valitsusele esitamiseni. Keskkond hõlmab nii Eesti õigusaktide eelnõude ettevalmistamist kui ka EL algatuste riigisisest menetlust.

Tegevus 2.1. Kasutame andmeid ja uusi tehnoloogiaid otsustamiseks

Arendame otsustustoe, digiplatvormide riskianalüüsi ja koosloome keskkonna prototüüpe, kus erilise tähelepanu all on andmete turvaline kasutamine ja privaatsuse tagamine.

Vastutajad: Riigikantselei ning Justiits- ja Digiministeerium

Kaasvastutajad: Valitsusasutused
Ministeeriumid, Eesti Keele
Instituut, Tarbijakaitse ja
Tehnilise Järelevalve Amet,
Politsei- ja Piirivalveamet

Vabaihendused
Open Knowledge Estonia,
Vabaihenduste Liit, Eesti
Koostöö Kogu, E-riigi Akadeemia

Teised (parlament, erasektor jms)
Eesti Meediaettevõtete Liit, Tartu
Ülikool, Tallinna Tehnikaülikool jt

Kuidas aitab tegevus suurendada

läbipaistvust

Kui valitsus teeb otsuseid andmetele tuginedes ning võimaldab ka teistel neid andmeid uurida, näiteks avaandmete kaudu, suureneb läbipaistvus inimeste jaoks. Läbipaistvust toetab ka koosloome keskkonna arendamine, pakkudes selget ja jälgitavat viisi, kuidas ettepanekud otsusteni jõuavad. Lisaks pakub riik läbipaistvat andmetöötlust andmejälgijaga, mille rakendamiseks koostavad kõik haldusalad 2025. aasta lõpuks rakendamise teekaardi. Andmete töötlemine on läbipaistev ning on selge, milliseid andmeid ja millisel eesmärgil kogutakse.

vastutavust

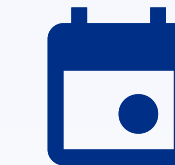
Tegevused suurendavad avaliku sektori vastutust, sidudes otsused selge andmepõhise tõendusmaterjaliga. Riskide tuvastamine ja otsustustoe tööriistad aitavad otsuseid põhjendada. Turvalised andmekeskonnad võimaldavad ka tundlike andmete vastutustundlikku analüüsi. Koosloome keskkonna tagasisidemehhanism näitab, kuidas inimeste ettepanekuid arvesse võetakse ja milline on nende mõju. Nii kujunevad läbipaistvad seire- ja hindamissüsteemid, mis võimaldavad jälgida reformide elluviimist ja avaliku sektori tulemuslikkust.

inimeste kaasamist ja koosloomet

Koosloomet toetab riigi uus platvorm, mis võimaldab inimestel ja vabaihendustel mugavalt poliitikakujundamises osaleda. Kaasamist aitavad tööriistad, mis teevad andmete leidmise ja mõistmise lihtsamaks – näiteks nutikas otsing ja andmepõhine otsustustugi. Avaandmete parem kasutus loob usaldusväärse infokeskkonna, kus inimestel on rohkem võimalusi ja motivatsiooni sisukalt aruteludes osaleda ning teha faktipõhiseid ettepanekuid.

Lubadus 2: Loome avatud valitsemiseks vajaliku taristu

Jaanuar 2026 –
detsember 2029

Tegevus 2.1. Kasutame andmeid ja uusi tehnoloogiaid otsustamiseks

Tegevuse etapp	Oodatud tulemus	Kavandatud tähtaeg	Vastutaja	Kaasvastutajad
Väärtuslike avaandmete nimekirja laiendamine ja turvaliste andmetöötluskeskkondade kasutuselevõtt ning vajadusel juurde loomine	Juhised ja põhimõtted andmete avalikustamiseks, et neid oleks võimalik kasutada keeletehnoloogia arendamiseks	06.2026	Justiits- ja Digiministeerium	Valitsusasutused: Haridus- ja Teadusministeerium, Eesti Keele Instituut Vabähendused: Open Knowledge Estonia Teised: Eesti Meediaettevõtete Liit, Tartu Ülikool, Tallinna Tehnikaülikool jt
	Vajaduse korral väärtuslike keeleandmete VTK koostamine	06.2026		
	Tehakse keele andmeruumi analüüs ja viiakse ellu katseprojekt	12.2026		
Andmepõhise otsustustoe arendamine	Välja on töötatud prototüüp, mis vastab esitatud küsimustele riigi infosüsteemides olevate andmete põhjal	12.2027	Riigikantselei	Valitsusasutused: Ministeeriumid Vabähendused: Vastavalt väljatöötatud teenustele Teised: Vastavalt väljatöötatud teenustele
	Igas ministeeriumis on loodud eeldused andmepõhiste teenuste ⁶ arendamiseks	09.2028		
	Vähemalt neljas valdkonnas on loodud igal aastal vähemalt kaks andmeteenust	12.2029		
Tööriista arendamine digiplatvormidel süsteemsete riskide analüüsimiseks	Eestis paraneb akadeemiline uurimisvõimekus, mis koostöös avaliku sektoriga suudab vähendada süsteemsete riskide ja mõjutustegevuse negatiivset mõju valimisprotsessidele ja avalikule julgeolekule	12.2027	Riigikantselei	Valitsusasutused: Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Amet, Politsei- ja Piirivalveamet Vabähendused: - Teised: -
Koosloome keskkonna arendamine	Erinevate aktide eelnõude menetlus kuni Vabariigi Valitsusele esitamiseni	12.2029	Riigikantselei, Justiits- ja Digiministeerium	Valitsusasutused: - Vabähendused: Vabähenduste Liit, Eesti Koostöö Kogu, E-riigi Akadeemia Teised: Registrate ja Infosüsteemide Keskus

⁶ „Õigusloomepoliitika põhialused aastani 2030“ täitmise ülevaade 2024. aasta kohta.

Tegevus 2.2. Suurendame avalike otsuste tegemise läbipaistvust

Viime avatud valitsemise teekaardile tuginedes ellu tegevusi, mis suurendavad poliitikakujundamise ja otsuste tegemise protsessi nähtavust avalikkusele ning parandavad info kättesaadavust huvirühmadele.

Vastutajad: Justiits- ja Digiministeerium ning Rahandusministeerium

Kaasvastutajad: Valitsusasutused
Ministeeriumid, Riigi Tugiteenuste Keskus, Registrate ja Infosüsteemide Keskus (RIK), Siseministeeriumi infotehnoloogia- ja arenduskeskus (SMIT), Rahvusarhiiv, Andmekaitse Inspeksioon, Maksu- ja Tolliamet

Vabaihendused
Vabaihenduste Liit,
Korruptsioonivaba Eesti

Teised (parlament, erasektor jms)

-

Probleem

Enamik riigi arengukavasid, seadusi ja avalikke teenuseid sünnib valitsuse algatusel, mistõttu on ministeeriumide roll teadmuspõhise poliitika kujundamisel, igapäevaelu mõjutavate otsuste mõjude eelhindamisel ning õigusloome kvaliteedi ja kaasamise tagamisel väga suur. Praegu kaasatakse huvirühmi sageli liiga hilja, kui eelnõu on juba valmis ja sisulist arutelu pidada ei saa.⁷ Varajane kaasamine väljatöötamiskavatsuse (VTK) etapis aitaks otsuseid teha teadlikumalt ja säästa aega.

Lisaprobleemiks on see, et keskvalitsuses kasutatakse seitset dokumendihaldussüsteemi. Süsteemid on küll liidestatud X-teega ja dokumente vahetatakse peamiselt DHX-i kaudu, ent inimese või huvirühma esindaja vaatest on tegu erinevate keskkondadega. Samuti on dokumendihaldussüsteemid vananenud ja kulukad. Süsteemide killustatus raskendab koostööd, dubleerib protsesse ega toeta piisavalt läbipaistvat teabehaldust ega asutusteülest töövoogu.

Probleemi põhjused

Avatud valitsemise teekaart toob probleemile mitu võimalikku põhjust, millest asjakohasematena võib esile tuua järgmised:

1. Koostööks vajalikku aega, tegevusi ja kulusid ei osata arvestada. Eelinfo kavandatud protsesside kohta on puudulik ning osalejatele jääb vähe aega sisendi andmisel.
2. Info kavandatud ja käimasolevate protsesside kohta on puudulik, osalemise võimalus vaid kitsal ja kinnistunud sihtrühmal.
3. Kaasamist korraldatakse formaalse kohustusena, mitte sisulise koostööna.
4. Otsuse ettevalmistamisel on ametnikel suur töökoormus dokumendihalduse ja erinevate suhtluskanalite tõttu; puudub ülevaade koostööst etappides kogutud sisendist.

Dokumendihaldussüsteemide arenduste puhul puudus kuni 2017. aastani keskne koordineerimine ja ühtne visioon. Iga riigiasutus on juurutanud ja arendanud oma dokumendihaldussüsteemi eraldiseisvalt, lähtudes oma vajadustest, ressurssidest ja praktikast. Tulemuseks on erinevate platvormide, protsesside ja kasutajaliideste mitmekesisus, mis ei võimalda piisavat asutustevahelist koostööd, on kasutajate jaoks keeruline ning suurendab halduskoormust ja kulusid.

Mida on seni tehtud?

- **Huvirühmade kohtumised.** Alates 2021. aastast peavad kõrgemad ametnikud registreerima oma kohtumised huvirühmadega ja avaldama need kord kvartalis. Andmed koondab Justiits- ja Digiministeerium juhtimislauale, kuid mugav ja automaatne registreerimiskeskond puudub, mistõttu on andmete kvaliteet ebahühtlane.
- **Koostööstamise praktika.** 2024. aastal vähenes oluliselt alla viiepäevaste koostööstamistähtaegadega eelnõude osakaal (23 → 6). Samuti pikenes keskmine koostööstamise tähtaeg 12 tööpäevalt 15-le, mis võimaldab sisukamat arutelu.
- **Dokumendihaldussüsteem (DHS).** Alates 2022. aastast on kokkulepe, et keskvalitsuses luuakse ühtne DHS, mille arendust veavad RTK, RIK ja SMIT. Aastatel 2023–2025 on tehtud ettevalmistusi: rahastus, raamliigitusskeem, dokumendiliikide ühtlustamine; süsteemi arendus algas 2024. aastal.
- **Huvide deklaratsioonide register.** Justiits- ja Digiministeeriumi hallatav register on inimestele kättesaadav e-MTA kaudu. See võimaldab igapäevast tutvuda avalikustatud huvide deklaratsioonidega, suurendades ametnike tegevuse läbipaistvust.

Lahendus

Pakutav lahendus muudab poliitikakujundamise ja otsused avalikkusele selgemaks ja kättesaadavamaks:

- Lobikohtumiste avaldamine tehakse kasutusmugavamaks, et tagada parem info kvaliteet ja nähtavus.
- Uuendatakse hea õigusloome ja normitehnika eeskirja ja mõjuhindamise meetodikat, et muuta õigusloome süsteemsemaks ja arusaadavamaks.
- Luuakse ühtne riigi dokumendihaldussüsteem, mis vähendab dubleerimist, toetab asutuste koostööd ja muudab info avalikustamise lihtsamaks.
- Arendatakse huvide deklaratsioonide registrit, et ametiisikud saaksid deklaratsioone mugavamalt esitada ning avalikkus neid hõlpsalt jälgida. Tulevikus saab sama lahendust kasutada ka teiste avalike teenuste lihtsustamiseks.
- Lobikohtumiste esitamise tagamiseks ja avaldamise automatiseerimiseks luuakse kohtumiste registreerimise ühtne rakendus.
- Hea õigusloome ja normitehnika eeskirja ajakohastamiseks vajalikud nõuded väljatöötamiskavatsuse ja mõjuhindamise reeglite lihtsustamiseks, põhiseaduspärasuse analüüside koostamise nõuete täpsustamiseks jm on kehtestatud ning avaldatud kasutamiseks asjasse puutuvatele osalistele.
- Riigi keskvalitsuse asutustes on kasutusel ühtne ja nüüdisaegne dokumendihaldussüsteem, mis toetab asutustes tekkiva teabe haldamist kogu elukäigu vältel. Süsteem ühtlustab tööprotsesse, vähendab dubleerimist ning toetab andmepõhist, läbipaistvat ja kodanikekeskset teabehaldust. Keskne dokumendihaldussüsteem vastab tänapäevastele arhitektuurinõuetele – see on pilvepõhine, vabavaraline ja litsentsivaba, võimaldades paindlikku taaskasutust ja edasiarendusi ka teistes avaliku sektori asutustes.
- Huvide deklareerimise registri arenduse soovitud tulemusena on korruptsioonivastases seaduses nimetatud ametiisikutele loodud võimalus mugavamalt esitada huvide deklaratsioone ning avalikkusel nendega tutvuda eesti.ee keskkonnas.

Soovitud tulemus

⁷ „Õigusloomepoliitika põhialused aastani 2030“ täitmise ülevaade 2024. aasta kohta.

Tegevus 2.2. Suurendame avalike otsuste tegemise läbipaistvust

Viime avatud valitsemise teekaardile tuginedes ellu tegevusi, mis suurendavad poliitikakujundamise ja otsuste tegemise protsessi nähtavust avalikkusele ning parandavad info kättesaadavust huvirühmadele.

Vastutajad: Justiits- ja Digiministeerium ning Rahandusministeerium

Kaasvastutajad: Valitsusasutused
Ministeeriumid, Riigi Tugiteenuste Keskus, Registrate ja Infosüsteemide Keskus (RIK), Siseministeeriumi infotehnoloogia- ja arenduskeskus (SMIT), Rahvusarhiiv, Andmekaitse Inspeksioon, Maksu- ja Tolliamet

Vabaihendused
Vabaihenduste Liit,
Korruptsioonivaba Eesti

Teised (parlament, erasektor jms)

-

Kuidas aitab tegevus suurendada

läbipaistvust

Kõik tegevused suurendavad valitsemise läbipaistvust ja parandavad inimeste ligipääsu teabele. Lobikohtumiste esitamise ja avaldamise automatiseerimine kasvatab nähtavate kohtumiste hulka ning näitab, kelle huvidega poliitikakujunduses arvestatakse. Huvide deklareerimise register muudab huvide konflikti ennetamise selgemaks ja jälgitavamaks. Keskne dokumendihaldussüsteem pakub ühtset keskkonda dokumentide haldamiseks ja avalikustamiseks, võimaldades osalist avalikustamist ning paindlikumat juurdepääsupiirangute haldamist. See muudab info võrreldavamaks ja struktureeritumaks ning seaduse täitmise tõhusamaks.

Hea õigusloome ja normitehnika eeskirja (HÕNTE) rakendamisel ei järgita kõiki nõudeid, seetõttu plaanitakse eeskirja muuta: eesmärk on eeskirja jõustamine ajakohastamise ja rakendamist toetavate tööriistadega ning tagada, et selged ja ajakohased nõuded muudavad nende järgimise lihtsamaks ning mittejärgimise põhjendamise raskemaks. Samuti toetab eeskiri õigusaktide arusaadavust inimestele ja läbipaistvust ning võimaldab hinnata nii protsessi kui ka eelnõude kvaliteeti.

vastutavust

Lobikohtumiste läbipaistvamaks muutmine ja huvide deklareerimise register loovad mehhanismi, mille alusel saab hinnata otsustajate sõltumatust ja huvide tasakaalu. See suurendab poliitikakujundajate vastutust ja annab avalikkusele võimaluse nõuda tehtud valikute põhjendusi.

Keskne dokumendihaldussüsteem ühtlustab dokumentide loomise, säilitamise ja avalikustamise põhimõtted, tagades usaldusväärse ja kättesaadava teabe. See toetab vastutuse selgust ja aitab sujuvalt toime tulla asutuste ümberkorralduste või ülesannete üleviimisega, säilitades järjepidevuse ning selge vastutuse igas etapis.

Ajakohastatud HÕNTE toetab selget ja süsteemset õigusloomet, muutes järelevalve ja elluviimise hindamise läbipaistvamaks kõigi osaliste jaoks.

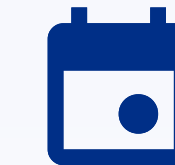
inimeste kaasamist ja koosloomet

Lobitegevuse läbipaistvus ja paremini kättesaadavad huvide deklaratsioonid annavad huvirühmadele selgema pildi poliitikakujunduses osalejatest ning võimaldavad aruteludes õiglasemalt kaasa rääkida.

Keskne dokumendihaldussüsteem pakub avalikkusele struktureeritud ligipääsu riigiasutuste dokumentidele ja otsuste alusele. Kui teave on usaldusväärset hallatud ja ajakohaselt avalikustatud, saavad inimesed ja huvirühmad otsustusprotsessides osaleda teadlikumalt. Ühtne süsteem võimaldab ka asutuseüleseid töövooge, kiirendades protsesse ja parandades koostööd.

Ajakohastatud HÕNTE muudab nõuded kõigile osalistele selgemaks ning loob eeldused teadlikumaks ja võrdsemaks osaluseks avalikes protsessides.

Lubadus 2: Loome avatud valitsemiseks vajaliku taristu

Jaanuar 2026 –
detsember 2027

Tegevus 2.2. Suurendame avalike otsuste tegemise läbipaistvust

Tegevuse etapp	Oodatud tulemus	Kavandatud tähtaeg	Vastutaja	Kaasvastutajad
Lobikohtumiste esitamise tagamine, avaldamise automatiseerimine ja järelevalve ning võimaliku ringi laiendamine	Lobikohtumiste avaldamise automatiseerimise ja järelevalve analüüs	06.2026	Justiits- ja Digiministeerium	Valitsusasutused: Kõik ministeeriumid, Riigikantselei Vabaühendused: Korruptsioonivaba Eesti, Vabaühenduste Liit Teised: -
	Lobikohtumiste keskse registreerimise rakenduse lähteülesanne	02.2027		
Hea õigusloome ja normitehnika eeskirja ajakohastamine	HÕNTE ajakohastamiseks vajalikud nõuded on kehtestatud	12.2025	Justiits- ja Digiministeerium	Valitsusasutused: Kõik ministeeriumid, Riigikantselei Vabaühendused: Esindusorganisatsioonid, huvirühmad Teised: Riigikogu Kantselei, Eesti Linnade ja Valdade Liit
	Mõjuhindamise meetodika ajakohastamine	02.2026		
Riigi keskse dokumendihaldussüsteemi (DHS) arendamine ja kasutuselevõtt	Keskse DHSi arendamise miinimumtoote kasutuselevõtmine (üks dokumendiliik kolmes asutuses)	01.2026	Rahandusministeerium	Valitsusasutused: Riigi Tugiteenuste Keskus, Registrate ja Infosüsteemide Keskus (RIK), Siseministeeriumi infotehnoloogia- ja arenduskeskus (SMIT), ministeeriumid Vabaühendused: - Teised: Rahvusarhiiv, Andmekaitse Inspeksioon
	Keskse DHSi arendamise I etapp (põhifunktsionaalsus)	12.2026 ⁸		
	Keskse DHSi arendamise II etapp (arhiveerimine, migreerimine, aruandlus, liidesed)	12.2027 ⁹		
Huvide deklareerimise registri arendamine andmete ühekordse esitamise põhimõtte rakendamiseks	Registri arendused on kättesaadavad eesti.ee teenusportaalist	06.2026	Justiits- ja Digiministeerium	Valitsusasutused: Rahandusministeerium Vabaühendused: - Teised: -

⁸ Projekti I ja II etapi lõpptähtajad kinnitatakse 2026. aasta alguses pärast miinimumtoote kasutuselevõtu etappi ning kajastatakse tegevuskava aruandluses ning 2027. a juunis ajakohastatud tegevuskavas.

⁹ Vaata joonealune viide nr 8.

Tegevus 2.3. Parandame avalike digiteenuste kvaliteeti ning arendame GovTech ökosüsteemi

Arendame juhendile „Digiteenuse omaniku ja pakkuja valik“ tuginevat raamistikku, mille abil saame otsustada teenuste delegerimise üle erasektorile, luua vajalikud tugimehhanismid ning kasvatada GovTech ökosüsteemi koos innovatsiooni toetavate hangete ja varajase koostööga ettevõtjatega.

Vastutajad: Justiits- ja Digiministeerium

Kaasvastutajad: Valitsusasutused
Riigikantselei

Vabaiühendused
ITL, HealthTech Estonia, EdTech
Estonia jt esindusliidud

Teised (parlament, erasektor jms)
Teenusepakkuja selgub hanke
tulemusena

Probleem

Eesti avalike digiteenuste süsteem on kasvanud suureks ja killustunuks, koormates riigi haldussuutlikkust ning suurendades kulusid. Keskvalitsus osutab ligi 900 teenust, lisaks omavalitsuste ja tugiteenused, mille haldamiseks on registreeritud umbes 1400 andmekogu. Teenuseid ja neid toetavaid süsteeme arendatakse eri asutustes paralleelselt, sageli vähese koordineeritusega. Kuigi koostööd erasektoriga tehakse, jääb teenuste pikaajaline haldamine ja arendamine enamasti avaliku sektori kanda, mis kasvatab kulusid ja vähendab paindlikkust. Muutunud vajadused eeldavad süsteemsemat lähenemist digiteenuste delegerimisele ning tugeva GovTech (*Government technology*) ökosüsteemi kujundamist.

Probleemi põhjused

Teenuste juhtimine ja vastutuse jaotus on detsentraliseeritud, mis muudab süsteemi keerukaks ja kulukaks. Avalik sektor arendab ise suure osa teenustest, sh komponente, mille pakkumine erasektorile võiks olla efektiivsem. Puudub selge raamistik, kuidas valida teenuse omanikku ja pakkujat ning millistel tingimustel teenuseid delegerida. Turu analüüsi ja innovatsiooni toetavaid hankeid kasutatakse vähe; valmislahendusi ei pruugi turul alati olla. Regulaatiivsed ja praktilised toetusmehhanismid (andmekaitse, intellektuaalomand, riigiabi, kvaliteedinõuded) ei ole ühtselt tagatud. Puudub ühtne toetusüksus, kuhu asutused saaksid pöörduda delegerimise praktiliste küsimustega.

Mida on seni tehtud?

2021. aastal kiitis avalike teenuste nõukogu heaks digiteenuste mõistliku arendamise aluspõhimõtted ehk nn 10 käsku, mis on asjakohased mis tahes teenuste jaoks. Põhimõtete elluviimiseks on loodud nn tööriistakast, kust leiab soovitusi, tööriistu ja juhiseid, mis aitavad tuvastada teenuse arendusvajadusi ja viia arendusprotsess edukalt läbi. Tööriistakast sisaldab ka digiriigi koostoime raamistikku. Riigikontrolli ja õiguskantsleri loodud Eesti e-harta kirjeldab avalike teenuste kasutajate õiguseid e-riigis ja sisaldab kontrollküsimusi nii teenuse kasutaja kui ka teenust osutava ja arendava asutuse jaoks. Täpsem ülevaade varem tehtud tegevustest on leitav Justiits- ja Digiministeeriumi veebilehelt¹⁰.

2025. aasta kevadel valmis Riigikantselei ning Justiits- ja Digiministeeriumi tellimusel juhend „Digiteenuse omaniku ja pakkuja valik“¹¹, mis selgitab metoodiliselt avaliku sektori digiteenuste arendamisel tekkivat küsimust, kas teenust tuleb luua ja hallata riigisiselt või tasub kaasata erasektor – ja mis ulatuses. Juhend seob ühte majandusliku tasuvuse, turupotentsiaali ning riskide ja jätkusuutlikkuse hindamise, toob näiteid riigi ja erasektori partnerlusest ning annab soovitusi teenuse tervikkulu hindamiseks, *vendor lock-in*'i vältimiseks ning turvalisuse tagamiseks ka tundlikes valdkondades. Samuti on loodud tehisonunik, mis aitab juhendi teemades kiiresti orienteeruda ja luua esmaseid otsustusanalüüse.

Lahendus

Riigikantselei ning Justiits- ja Digiministeeriumi eestvedamisel võetakse kasutusele juhend „Digiteenuse omaniku ja pakkuja valik“, mille alusel asutused saavad otsustada teenuse delegerimise üle erasektorile. Oluline on kujundada üleriigilised protsessid, kus teenuste delegerimine on üks kriteeriumidest (nt riigi eelarvestrateegia ja riigieelarve koostamine, arendusprojektide määrus). Lisaks tuleb arendada praktilisi tugimehhanisme, sh andmekaitse ja intellektuaalomandi riskide maandamine, kvaliteediraamistiku loomine, turu toimivuse analüüs, hinnang kuluefektiivsusele. GovTech ökosüsteemi arendamine hõlmab innovatsiooni toetavaid ja probleemipõhiseid hankeid, erasektori varast kaasamist ning koostöövõrgustike laiendamist.

Soovitud tulemus

- Kuluefektiivne ja läbipaistev süsteem, kus avalike digiteenuste delegerimine erasektorile vähendab riigi halduskulusid, tagab teenuste kvaliteedi ja suurendab arusaadavust teenuse hinnast.
- Tugev GovTech ökosüsteem, mis kasvatab väikeste ja keskmiste ettevõtete võimekust pakkuda avalikke digilahendusi ning loob Eestile ekspordipotentsiaali.
- Selged ja ühtsed digiteenuste omaniku ja pakkuja valiku reeglid, mis suurendavad usaldust, toetavad innovatsiooni ning suurendavad Eesti digiriigi küpsust.

¹⁰ <https://www.justdigi.ee/digi-side-ja-kuber/digiteenused/digiteenuste-arendamine>.

¹¹ <https://riigikantselei.ee/avalike-digiteenuste-omaniku-ja-pakkuja-valik-0>.

Tegevus 2.3. Parandame avalike digiteenuste kvaliteeti ning arendame GovTech ökosüsteemi

Arendame juhendile „Digiteenuse omaniku ja pakkuja valik“ tuginevat raamistikku, mille abil saame otsustada teenuste delegerimise üle erasektorile, luua vajalikud tugimehhanismid ning kasvatada GovTech ökosüsteemi koos innovatsiooni toetavate hangete ja varajase koostööga ettevõtjatega.

Vastutajad: Justiits- ja Digiministeerium

Kaasvastutajad: Valitsusasutused
Riigikantselei

Vabaiühendused
ITL, HealthTech Estonia, EdTech
Estonia jt esindusliidud

Teised (parlament, erasektor jms)
Teenusepakkuja selgub hanke
tulemusena

Kuidas aitab tegevus suurendada

läbipaistvust

Digiteenuste omaniku ja pakkuja valiku juhend ning sellega seotud toetavad mehhanismid loovad ühtse ja läbipaistva raamistiku, mille abil on võimalik põhjendada, miks, kellele ja mis tingimustel avalikke teenuseid delegeritakse, tuues esile teenuste kogukulu ja riskid. See tagab läbipaistva ja ausa IT-teenuste hankimise protsessi.

inimeste kaasamist ja koosloomet

GovTechi ökosüsteemi arendamine toetab koostööpõhist innovatsiooni, kus erasektor kaasatakse varakult teenuste arendusse ning soodustatakse probleemipõhiseid hankeid, mis avavad riigi vajadused laiemale turule ja loovad uusi koostöövõimalusi. Teenuste delegerimisel erasektorile võib teenuse osutaja olla ka vabaiühendus.

vastutavust

Selgete otsustuspõhimõtete ja kriteeriumide kehtestamine teenuste arendamisel ning delegerimisel suurendab avaliku sektori asutuste vastutust teenuste kvaliteedi, kuluefektiivsuse ja haldusotsuste põhjendatuse eest.

Lubadus 2: Loome avatud valitsemiseks vajaliku taristu

Tegevus 2.3. Parandame avalike digiteenuste kvaliteeti ning arendame GovTech ökosüsteemi

Tegevuse etapp	Oodatud tulemus	Kavandatud tähtaeg	Vastutaja	Kaasvastutajad
Õigusraamistiku loomine	IT arendusprojektide määrus ja seonduvad seadusemuudatused, mis kohustavad analüüsima riigi rolli ulatust ning seda vähendama	12.2026	Justiits- ja Digiministeerium	Valitsusasutused: Riigikantselei Vabaühendused: ITL, HealthTech Estonia, EdTech Estonia jt esindusliidud Teised: -
Digiteenuste delegerimine ja GovTech ökosüsteemi arendamine Eestis	Vähemalt 20 teenust või komponenti on delegeeritud. Riigiasutuste uued protsessid ja tellimise põhimõtted on juurutatud.	05.2029	Justiits- ja Digiministeerium	Valitsusasutused: Riigikantselei Vabaühendused: ITL, HealthTech Estonia, EdTech Estonia jt esindusliidud Teised: Teenusepakkuja selgub hanke tulemusena

Tegevus 2.4. Vähendame bürokraatiat koostöös erasektoriga

Kogume ja viime ellu ettevõtjate tehtud ning majanduskasvu ja efektiivsuse nõukojas läbi arutatud ettepanekud nõuete ja bürokraatia vähendamiseks. Teeme analüüse ja seiret, et toetada sisukaid valitsusotsuseid ja tagada läbipaistev mõjuhindamine. Muudame aruandluse täielikult andmepõhiseks, nii et ettevõtja esitab andmed vaid korra ja riik korraldab nende edasise vahetuse.

Vastutajad: Riigikantselei

Kaasvastutajad: Valitsusasutused
Ministeeriumid

Vabaiühendused

-

Teised (parlament, erasektor jms)
Efektiivsuse ja majanduskasvu
nõukoja liikmed

Probleem

Avaliku sektori bürokraatia on ettevõtjate ja avalikkuse hinnangul endiselt liiga koormav ning vähendab koostöö efektiivsust. Eesti juriidilised isikud on esitanud ca 700 ettepanekut bürokraatia vähendamiseks. Kuigi need algatused on olulised, vajavad nad süsteemsemat raamistamist nii ideede esitamiseks kui ka elluviimiseks, et muutused ei jääks ajutiseks. Avatud valitsemise partnerluse tegevuskava pakub ühelt poolt vajaliku raamistiku bürokraatia vähendamise protsessi elujõulisuseks ning teiselt poolt platvormi nii ettevõtjate kui ka vabaiühenduste ettepanekute rakendamiseks läbipaistval ja kaasaval viisil.

Eesti ettevõtjatel, aga osaliselt ka vabaiühendustel, on suur aruandluskoormus: korduvat infot tuleb esitada eri asutustele korduvalt ja eri vormides. Statistikaamet, Maksu- ja Tolliamet, Põllumajanduse Registrite ja Informatsiooni Amet ja teised koguvad andmeid paralleelselt, mis tekitab ettevõtetele tuhandeid töötunde lisakulu. Näiteks on hinnatud, et uute lahendustega saaks vähendada ettevõtjate aruandluskoormust miljonite töötundide võrra. Ettevõtjate tagasiside näitab, et suurim probleem on korduvate andmete esitamine ning eri süsteemide ja küsimustike paralleelsus.

Strateegilise planeerimise protsessid ja seire, sealhulgas mõõdikud, on killustatud eri dokumentides ja süsteemides. Informatsioon ei ole ühes kohas kättesaadav, tööprotsessid on ajamahukad ning aruannete koostamine sõltub suuresti käsitööst. Paljud aruanded koostatakse käsitsi, otsides andmeid eri allikatest, mis on ajamahukas ja ebaefektiivne.

Probleemi põhjused

Eri rühmade ettepanekuid ei ole alati koondatud ega valitsusprotsessiga seotud. Avaliku sektori tööprotsessid on killustunud. Bürokratlikud nõuded avalduvad mitmes valdkonnas – aruandlus, ohutus, erialased load – eriti koormavalt. Ettepanekute elluviimine on aeglane ja väljundite mõju ei ole selgelt mõõdetav või nähtav. Regulaarse tagasiside ja elluviimise (automaatse andmepõhise) seire süsteem vajab täiustamist, mis koos ettevõtjate kaasamisega kindlustaks stabiilse muutuse. Nõukoja tööd toetavad küll Riigikantselei ja teised asutused, kuid selle töö tulemuste laiem ja korrapärane juurutamine vajab veel paremat protsessi.

Aruandlussüsteemid on üles ehitatud asutuste vajadustest lähtuvalt, mitte kasutajate mugavust arvestades. Puuduvad ühtsed taksonoomiad ja masinliidesed, mis võimaldaksid andmeid automaatselt edastada. Avaliku sektori infosüsteemid ei ole piisavalt integreeritud ning samad andmeväljad tuleb täita mitu korda. Ka regulatsioonid ei toeta põhimõtet, et andmeid küsitakse vaid üks kord. See kõik vähendab ettevõtjate aega põhitegevusele keskendumiseks.

Erinevad arengukavad, programmid ja aruandluse vormid on hajutatud nii sise- kui ka välisvõrkudes. Puudub ühtne raamistik, mis looks läbipaistva ülevaate eesmärkidest ja nende saavutamise seiramisest. Infosüsteemide erinevus ja metaandmete vähene kasutamine raskendavad ajakohase ja täpse info kättesaadavust. Mõõdikud ei ole koondatud ühtsesse süsteemi ega varustatud standardsete metaandmetega. Infosüsteemid ei suhtle omavahel, mistõttu peab samu andmeid korduvalt otsima ja sisestama. Ajakohasuse kontroll on keeruline ning sageli on raske leida, milline versioon on viimane ja õige.

Mida on seni tehtud?

Riigireform, mille üks osa on ka dereguleerimine, on vahelduva eduga olnud aruteluteema juba aastakümneid. Üks esimesi süstemaatilisi algatusi oli Vabariigi Presidendi Kantselei juures tegutseva Eesti Koostöö Kogu „Riigipidamise kava“ 2013–2015 loomine. Järgnevatel aastatel koostas riigiõiguse ekspertidest ja ettevõtjatest koosnev Riigireformi Sihtasutus visioonidokumente ja ettepanekuid, rõhutades vajadust analüüsida ja ümber korraldada nii keskvalitsuse, põhiseaduslike institutsioonide kui ka kohalike omavalitsuste funktsioone ja struktuure. Täpsem ülevaade varasematest algatustest ja nende tulemustest on esitatud Rahandusministeeriumi koostatud analüüsis¹².

2025. aasta märtsis käivitati peaministri algatusel efektiivsuse ja majanduskasvu nõukoda (edaspidi ka *ettevõtjate nõukoda*), mille sekretariaat on Riigikantselei. Nõukoja tööülesanne on teha peaministrile konkreetsed ettepanekud dereguleerimiseks, nõuete ja bürokraatia vähendamiseks ning sammudeks, mis aitaksid kaasa majanduse kasvule. Ennekõike keskendub nõukoda neljale valdkonnale: planeeringud, aruandlus, avaliku sektori järelevalve, üleliigsed nõuded ja regulatsioonid. 2025. aasta septembri seisuga on esitatud kokku 663 ettepanekut, millest 122 on Vabariigi Valitsus toetanud ning 14 on ellu viidud.

Alustatud on andmepõhise aruandluse (APA) arendustega, mille eesmärk on luua ühtsed taksonoomiad ja masin-masin liidesed. Töös on 15 halduskoormuse vähendamise projekti, sh MTA investering 2,6 mln eurot uute TSD, KMD ja TÖR lahenduste arendamiseks. Osa küsimustikke on juba analüüsitud ning lahendused testimisel (nt majutusettevõtete aruanded). Samuti on plaanis kasutada riiklikke andmekogusid korduvate küsimustike asendamiseks.

On loodud strateegilise planeerimise raamistik, mis tugineb riigieelarve seadusele ning valdkonna arengukavade ja programmide koostamise korrale. Samuti on hiljuti valminud keskkond, mis koondab strateegilise planeerimise ja aruandluse protsessid.

Tegevus 2.4. Vähendame bürokraatiat koostöös erasektoriga

Kogume ja viime ellu ettevõtjate tehtud ning majanduskasvu ja efektiivsuse nõukojas läbi arutatud ettepanekud nõuete ja bürokraatia vähendamiseks. Teeme analüüse ja seiret, et toetada sisukaid valitsusotsuseid ja tagada läbipaistev mõjuhindamine. Muudame aruandluse täielikult andmepõhiseks, nii et ettevõtja esitab andmed vaid korra ja riik korraldab nende edasise vahetuse.

Vastutajad: Riigikantselei

Kaasvastutajad: Valitsusasutused
Ministeeriumid

Vabaihendused

-

Teised (parlament, erasektor jms)
Efektiivsuse ja majanduskasvu
nõukoja liikmed

Lahendus

Ettevõtjate nõukoda esitab valitsusele ettepanekuid bürokraatia vähendamiseks ja avaliku sektori efektiivsuse suurendamiseks. Riigikantselei ja teiste valitsusasutuste rolliks on hinnangute andmine ja analüüside tegemine, et valitsus saaks teha sisukaid otsuseid (näiteks andmete topelt esitamise vähendamine, planeeringute kiirendamine või tööhutusnõuete lihtsustamine). Oluline osa protsessist on elluviimise seire ja läbipaistvus, kus Riigikantselei jälgib, millised ettepanekud jõuavad valitsuskabineti otsustesse ja kuidas nende mõju realiseerub. Esitatud ettepanekute seiramisel tagatakse, et informatsioon on avaldatud lihtsasti arusaadaval viisil ka neile, kes igapäevaselt nende teemadega ei tegele. Samuti tagatakse, et nõukoja kaudu esitatud ettepanekud saavad teoks, järgides õigusloomesse kaasamise protseduure.

Andmepõhise aruandluse lahendus on aruandluse muutmine täielikult andmepõhiseks: juriidiline isik esitab andmed vaid üks kord, ühte süsteemi ja edasise andmevahetuse korraldab riik. Kõige sagedamini esitatavad aruanded (ca 150) standardiseeritakse ja viiakse masinliidestesse. MTA uued lahendused võimaldavad deklaratsioonide automaatset edastamist otse raamatupidamistarkvarast. Lisaks töötatakse välja meetodikaid, mis kasutavad olemasolevaid era- ja riigiandmeid, vähendades vajadust eraldi aruanneteks. Aastaks 2030 on eesmärk, et vähemalt 75% aruandlusest toimub automaatselt.

Loodav seireportaali pakub ühtset platvormi, kus on koos kõik arengudokumendid, protsesside ülevaated ja andmekogud, kus ammutada andmeid ja infot strateegilise planeerimise protsessi jaoks. Portaalis koondatakse mõõdikud ühtsesse andmekeskonda, kus need on standardiseeritud, varustatud metaandmetega ja kättesaadavad nii ametnikele kui ka avalikkusele. Lahendus võimaldab visualiseerida andmeid, luua automaatseid aruandeid ning võtta kasutusele tehisintellekti abivahendeid tööprotsesside kiirendamiseks ja kvaliteedi parandamiseks. Portaali eesmärk on lihtsustada töövooge, koondada andmed ühte kohta ja luua alus tehisintellekti kasutuselevõtuks riigi strateegilises planeerimises.

Soovitud tulemus

Bürokraatia vähendamise algatus:

- Sujuvam ja läbipaistvam bürokraatia vähendamise protsess, kus ettevõtjate ettepanekud liiguvad kiiremini ja konkreetsemalt valitsuse otsustesse.
- Tõhusam ja vähendatud halduskoormus avaliku sektori ja ettevõtete vahel, võimaldades keskenduda väärtust loovale tegevusele.
- Laiem usaldus ja koostöö, kus ettevõtjate ja avaliku sektori vahel tekib tugevam partnerlus, tuginedes struktureeritud ja avalikult jälgitavale protsessile.

Aruandluse automatiseerimine erasektorile:

- Ettevõtjate aruandluskoormus väheneb märkimisväärselt.
- Korduvate andmete esitamise kohustus kaob.
- Aastaks 2030 säästetakse miljoneid töötunde.
- Vähem bürokraatiat ja suurem paindlikkus ettevõtjatele.
- Läbipaistev ja tõhus süsteem, mis põhineb andmete korduvkasutusel ja automaatsel liidestamisel.

Strateegilise planeerimise automatiseerimine:

- Kõik strateegilise planeerimisega seotud andmed ja dokumendid on ühes kohas, leitavad ühe otsinguga.
- Tööprotsessid muutuvad kiiremaks ja lihtsamaks, aruandlus on suuresti automatiseeritud ja ajakohane.
- Tehisintellekti tööriistad toetavad analüüsi ja ülevaadete koostamist.
- Läbipaistvus ja info kättesaadavus avalikkusele ning otsustajatele paranevad.

Tegevus 2.4. Vähendame bürokraatiat koostöös erasektoriga

Kogume ja viime ellu ettevõtjate tehtud ning majanduskasvu ja efektiivsuse nõukojas läbi arutatud ettepanekud nõuete ja bürokraatia vähendamiseks. Teeme analüüse ja seiret, et toetada sisukaid valitsusotsuseid ja tagada läbipaistev mõjuhindamine. Muudame aruandluse täielikult andmepõhiseks, nii et ettevõtja esitab andmed vaid korra ja riik korraldab nende edasise vahetuse.

Vastutajad: Riigikantselei

Kaasvastutajad: Valitsusasutused
Ministeeriumid

Vabaiühendused

-

Teised (parlament, erasektor jms)
Efektiivsuse ja majanduskasvu
nõukoja liikmed

Kuidas aitab tegevus suurendada

läbipaistvust

Ettevõtjate ettepanekud avalikustatakse juhtimislaudadel, mis võimaldab kõigil huvilistel jälgida, millised bürokraatia vähendamise ideed on esitatud ja millises etapis need on, luues selge ja jälgitava protsessi. Info esitatakse selgelt ja tavainimese jaoks arusaadavalt.

Aruandluse automatiseerimine muudab korduvad andmed kättesaadavaks ühtses süsteemis ja vähendab käsitööd, tagades usaldusväärse ülevaate.

Strateegilise planeerimise automatiseerimine koondab arengukavad, mõõdikud ja aruanded ühte seireportaali, pakkudes nii ametnikele kui ka avalikkusele selget ja ajakohast infot.

inimeste kaasamist ja koosloomet

Ettevõtjate nõukojade kaudu kutsutakse ettevõtjaid aktiivselt üles jagama oma kogemustel põhinevaid ettepanekuid ning neid arutatakse koos avaliku sektoriga, mis toetab varajast kaasamist ja probleemipõhist koosloomet. Ettevõtjate nõukoda ei loo kiirteed ettepanekutest otsuste saamiseks ega asenda tavapärasest kaasamist ja koostööd eelnõude ja algatuste ettevalmistamisel, vaid pakub lisaks olemasolevatele otsuste tegemise protsessidele täiendavat sisendit probleemide väljaselgitamiseks.

Aruandluse automatiseerimine vabastab erasektori liigse aruandluskoormuse alt, võimaldades neil keskenduda sisukamale koostööle avaliku sektoriga.

Seireportaali loomine avab ruumi, kus kodanikud ja huvirühmad saavad ligipääsu eesmärkidele ja mõõdikutele ning teha faktipõhiseid ettepanekuid.

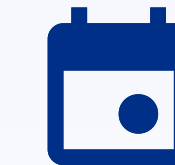
vastutavust

Riigikantselei koos ministeeriumidega analüüsib ettepanekuid ning jälgib nende elluviimist, mistõttu on võimalik hinnata, millised ideed jõuavad otsusteni ning kuidas nende mõju realiseerub – see loob selge aluse institutsionaalsele vastutusele.

Aruandluse automatiseerimine seob otsused selgete andmetega ning näitab, milline asutus vastutab konkreetse info edastamise eest.

Strateegilise planeerimise automatiseerimine standardiseerib mõõdikud ja seire, muutes tulemuste hindamise üheselt mõistetavaks ja kontrollitavaks.

Lubadus 2: Loome avatud valitsemiseks vajaliku taristu

Märts 2025 –
jaanuar 2027

Tegevus 2.4. Vähendame bürokraatiat koostöös erasektoriga

Tegevuse etapp	Oodatud tulemus	Kavandatud tähtaeg	Vastutaja	Kaasvastutajad
Bürokraatia vähendamise algatus	Kõik ettevõtjate nõukojale esitatud ettepanekud on läbi analüüsitud ja võimaluse korral ellu viidud ning info selle kohta on jooksvalt kättesaadav avalikkusele	10.2026	Riigikantselei	Valitsusasutused: Ministeriumid Vabaühendused: Ettepanekuid esitanud vabaühendused Teised: Ettepanekuid esitanud teised osalised
Aruandluse automatiseerimine erasektorile	Loodud võimekus vastu võtta TSD ja KMD deklaratsioonide ning TÖR kannete andmeid otse raamatupidamistarkvarast üle masin-masin liidese ¹³	01.2027	Riigikantselei	Valitsusasutused: Maksu- ja Tolliamet, Statistikaamet Vabaühendused: - Teised: -
Strateegilise planeerimise automatiseerimine	Strateegilise planeerimise dokumentide koostamine ja aruandlus „ühe sisestuse põhimõttel“ ning kogumine ja kuvamine seireportaalis	12.2026	Riigikantselei	Valitsusasutused: Rahandusministeerium Vabaühendused: - Teised: -

¹³ Edasised oodatud tulemused täpsustuvad töö käigus.

Tegevuskava elluviimine

Tegevuskava viiakse ellu riigi ja vabaühenduste partnerluse kaudu. Iga tegevuse vastutaja koordineerib koostööd kaasvastutajate ja partneritega, lähtudes avatud valitsemise põhimõtetest (läbipaistvus, koostöö, vastutavus). Riigikantselei avaldab oma veebilehel¹⁴ tegevuskava elluviimise ülevaate vähemalt kaks korda aastas: 30. juuni ja 31. detsembri seisuga, lähtudes tegevuste eest vastutajate elluviimise ülevaadetest ning kaasatud partnerite tagasisidest.

Tegevuskava elluviimist jälgib ja koordineerib ARVAK, mis koguneb vähemalt kord poolaastas. ARVAK-u tegevust toetab mitteformaalne AVP ümarlaud, kuhu kuuluvad vabaühenduste esindajad ja teised huvitunud.

Tegevuskava elluviimise keskel ehk hiljemalt 2027. aasta jooksul vaadatakse riigi ja vabaühenduste partnerluses põhjalikumalt üle tegevuskava elluviimine ning vajaduse korral korrigeeritakse või muudetakse seda.

Tegevuskava lõppedes koostatakse tegevuskava täitmise aruanne. Sõltumatu hindamismehhanism ehk IRM koostab tegevuskava kohta kolm aruannet: lähtearuanne, kus analüüsitakse tegevuste asjakohasust ja võimalikku mõju; vahearuanne, mis keskendub tegevuskava uuendamise protsessile ja uuendatud või lisatud tegevustele; lõpparuanne, mis keskendub tegevuste elluviimise tulemuslikkusele.

¹⁴ <https://www.riigikantselei.ee/valitsuse-too-planeerimine-ja-korraldamine/valitsuse-too-toetamine/avatud-valitsemise-partnerlus>.

Lisa 1. Tegevuskava koostamise protsess

Tegevuskava koostamise ajakava kinnitas ARVAK 28. oktoobril 2024. aastal. Tegevuskava koostamise perioodi jäi kaks Vabariigi Valitsuse vahetust: üks juulis 2024. aastal ning teine märtsis 2025. aastal, mis tingis tegevuskava plaanitud hilisema valmimise.

Aeg	Tegevus	Eesmärk
09.- 10.08.2024	Koostöö Arvamusfestivalil toimunud aruteludega	Pakkuda viiele „Eesti 2035“ ja AVP teemadega seotud arutelude korraldajale väljundit tegevuskava koostamisse sisendi andmiseks
03.10.2024	Kohtumine Justiits- ja Digiministeeriumiga (JDM)	Arutada korruptsioonivastase tegevuskava võimalikku ühildamist AVP tegevuskavaga ning JDM-i elluviidavate tegevuste võimalikku ühildamist AVP tegevuskavaga
28.10.2024	ARVAK-u kohtumine	Anda hinnang 2022–2024 tegevuskava elluviimisele Kokku leppida tegevuskava koostamise protsess
12.11.2024	Kohtumine maakondlike kodanikuühiskonna konsultantidega	Tutvustada tegevuskava koostamise protsessi ja võimalusi maakonna tasandil kaasa rääkida
13.11.2024	AVP ümarlaura kohtumine	Arutada tegevuskava koostamise protsessi ja analüüsida varasemate tegevuskavade tulemusi
03.12.2024	Aruteluseminar maakondlike kodanikuühiskonna konsultantidega	Koguda konsultantide ettepanekuid uueks AVP tegevuskavaks ning arutada võimalusi maakondades sellel teemal arutelusid korraldada
29.01– 17.02.2025	Avalik ideekorje	Leida uusi AVP tegevusi
30.01.2025	AVP tegevuskava 2022–2024 aruanne	Anda ülevaade senistest tulemustest ja raamistada edasisi arutelusid

Aeg	Tegevus	Eesmärk
26.03.2025	Inspiratsioonipäev „KOV: kohaliku osaluse võimalused“	Koostöös Eesti Koostöö Kogu ning Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumiga korraldatud seminaril leida töötoas võimalikke AVP tegevusi, sh KOV-ide esindajatega
14.05.2025	AVP kaasamiseminar	Koostöös Vabühenduste Liiduga korraldatud seminaril leppida kokku, millised tegevused on järgmisel perioodil prioriteetsed
03.06.2025	ARVAK-u kohtumine	Tutvustada AVP tegevuskava eelnõu
13.–19.06.2025	Tegevuskava esimese versiooni kooskõlastamine ARVAK-uga	Tegevuskava on ARVAK-u liikmetega kokku lepitud
03.–09.10.2025	Tegevuskava täiendamine ning viimase versiooni kooskõlastamine ARVAK-uga	Kiita heaks tegevuskava selle esitamiseks kooskõlastusringile
15.10.2025	Ideekorjes ja kaasamisüritustel osalejatele tagasiside andmine	Põhjendada, millistel kaalutlustel ja milliste tegevustega edasi liigutakse
20.10– 06.11.2025	Tegevuskava esitamine avalikule kooskõlastusringile	Tegevuskava on vastutajate, kaasvastutajate ja protsessis osalejatega kokku lepitud
15.01.2026	Tegevuskava esitamine Vabariigi Valitsusele	Tegevuskava heakskiitmine

Lisa 2. Tegevuskava tegevuste kokkuvõte

Tegevus ja selle etapp	Vastutaja	Soovitud tulemused	Tähtaeg
Tegevus 1.1. Kasvatame poliitikakujundajate koostöö- ja kaasamisoskusi			
Koosloome- ja kommunikatsioonitoe programm ühiskondlikult oluliste algatuste ja eelnõude toetamiseks	Riigikantselei	Programmis osalenud ametnike paranenud oskused kaasamiseks ja koostööks	10.2029
Tippjuhtide koostöö- ja kommunikatsioonioskuste arendamine	Riigikantselei	Avaliku sektori juhid soodustavad dialoogi, kuulamist ja koosloomelist juhtimist	12.2026
Kiirkonsultatsiooni mudeli väljatöötamine teadlastega lühiformaadis koostööks, mudeli katsetamine ja rakendamine	Majandus- ja Kommunikatsiooni- ministeerium	Loodud paindlik võimalus olulisi valikuid teadlastega konsulteerida	06.2027
Avaliku teenistuse keskastmejuhtide koolitusprogrammi katsetamine ja järkjärguline laiendamine	Rahandus- ministeerium	Avaliku sektori juhid soodustavad dialoogi, kuulamist ja koosloomelist juhtimist	12.2028
Aruteluformaadi väljatöötamine, katsetamine ja juurutamine	Riigikantselei	Loodud ja läbiviidud osalusformaat, mille tulemusi kasutatakse otsuste tegemisel, koos kirjeldatud ja avaldatud metoodikaga	12.2026
Heade kaasamis- ja koosloometavade ning -meetodite kirjeldamine tööriistakastis (koosloome ranitsas)	Riigikantselei	Avaldatud metoodikate kirjeldused koos näidetega	12.2029

Tegevus ja selle etapp	Vastutaja	Soovitud tulemused	Tähtaeg
Tegevus 1.2. Suurendame avatud riigivalitsemise arengukomisjoni rolli avatud valitsemise edendamiseks			
ARVAK-u koosseis ja töökord on uuendatud	Riigikantselei	ARVAK-ust kujuneb sisuline ja laiapõhjaline koostöökogu	02.2026
ARVAK on uues koosseisus tööd alustanud	Riigikantselei	ARVAK-ust kujuneb sisuline ja laiapõhjaline koostöökogu	06.2026
Uuendatud koosseisuga ARVAK on osalenud AVP tegevuskava uuendamises	Riigikantselei	ARVAK-ust kujuneb sisuline ja laiapõhjaline koostöökogu	09.2027
Tegevus 2.1. Kasutame andmeid ja uusi tehnoloogiaid otsustamiseks			
Väärtuslike avaandmete nimekirja laiendamine ja turvaliste andmetöötluskeskkondade kasutuselevõtt ning vajadusel juurde loomine	Justiits- ja Digi-ministeerium	Eesti avaandmete kättesaadavus ja teisesesse kasutusse andmine on kasvanud	12.2026
Andmepõhise otsustustoe arendamine	Riigikantselei	Vähemalt neljas valdkonnas on loodud igal aastal vähemalt kaks andmeteenust	12.2029
Tööriista arendamine digiplatvormidel süsteemsete riskide analüüsimiseks	Riigikantselei	Eestis paraneb akadeemiline uurimisvõimekus	12.2027
Koosloome keskkonna arendamine	Riigikantselei, Justiits- ja Digiministeerium	Keskkonnas on võimalik läbi viia erinevate aktide eelnõude menetlus kuni Vabariigi Valitsusele esitamiseni	12.2029

Tegevus ja selle etapp	Vastutaja	Soovitud tulemused	Tähtaeg
Tegevus 2.2. Suurendame avalike otsuste tegemise läbipaistvust			
Lobikohtumiste esitamise tagamine, avaldamise automatiseerimine ja järelevalve ning võimaliku ringi laiendamine	Justiits- ja Digiministeerium	Huvirühmadele selgem pilt poliitikakujundusest, mis võimaldab aruteludes õiglasemalt kaasa rääkida	02.2027
Hea õigusloome ja normitehnika eeskirja ajakohastamine	Justiits- ja Digiministeerium	Loob eeldused teadlikumaks ja võrdsemaks osaluseks avalikes protsessides	02.2026
Riigi keskse dokumendihaldussüsteemi (DHS) arendamine ja kasutuselevõtt	Rahandus- ministeerium	Keskne dokumendihaldussüsteem pakub ühtset keskkonda dokumentide haldamiseks ja avalikustamiseks	12.2027
Huvide deklareerimise registri arendamine andmete ühekordse esitamise põhimõtte rakendamiseks	Justiits- ja Digiministeerium	Võimalus mugavamalt esitada huvide deklaratsioone ning avalikkusel nendega tutvuda eesti.ee keskkonnas	06.2026
Tegevus 2.3. Parandame avalike digiteenuste kvaliteeti ning arendame GovTech ökosüsteemi			
Õigusraamistiku loomine	Justiits- ja Digiministeerium	Tagab läbipaistva ja ausa IT-teenuste hankimise protsessi ning suurendab avaliku sektori vastutust teenuse kvaliteedi eest	12.2026
Digiteenuste delegeerimine ja GovTech ökosüsteemi arendamine Eestis	Justiits- ja Digiministeerium	Toetab koostööpõhist innovatsiooni, kus erasektor kaasatakse varakult teenuste arendusse ning soodustatakse probleemipõhiseid hankeid	05.2029

Tegevus ja selle etapp	Vastutaja	Soovitud tulemused	Tähtaeg
Tegevus 2.4. Vähendame bürokraatiat koostöös erasektoriga			
Bürokraatia vähendamise algatus	Riigikantselei	Sujuv ja läbipaistev bürokraatia vähendamise protsess	10.2026
Aruandluse automatiseerimine erasektorile	Riigikantselei	Aruandluse automatiseerimine vabastab erasektori liigse aruandluskoormuse alt	01.2027
Strateegilise planeerimise automatiseerimine	Riigikantselei	Läbipaistvus ja info kättesaadavus avalikkusele ning otsustajatele paranevad	12.2026

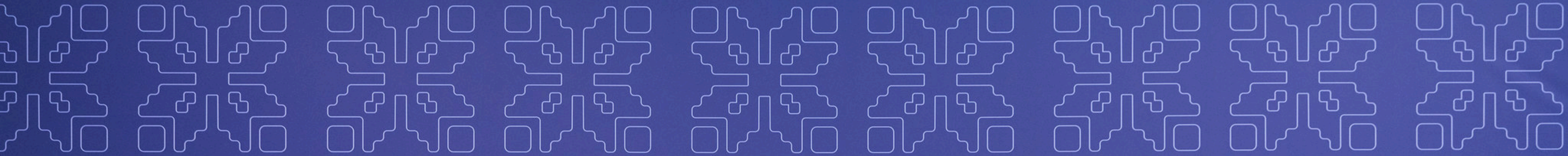
Eesti AVP tippkohtumine
2023 OGP Global Summit

Eesti AVP tippkohtumine
2023 OGP Global Summit

Eesti AVP tippkohtumine
2023 OGP Global Summit

Eesti AVP tippkohtumine
2023 OGP Global Summit

Eesti AVP tippkohtumine
2023 OGP Global Summit

Eesti AVP tippkohtumine
2023 OGP Global Summit

Eesti AVP tippkohtumine
2023 OGP Global Summit

Eesti AVP tippkohtumine
2023 OGP Global Summit

Eesti AVP tippkohtumine
2023 OGP Global Summit

Eesti AVP tippkohtumine
2023 OGP Global Summit

